

15 Φεβρουαρίου 2016

Αριθμ. Πρωτ.: 205***1/5**5/2016

Πληροφορίες: κα Άρτεμις Καλαβάνου (τηλ.:2131306823)

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Αναπληρωτής Υπουργός Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Κυρία Θεανώ Ξωτίου

Σταδίου 29, 10110 Αθήνα

2. ΔΙΟΙΚΗΣΗ Ο.Α.Ε.Δ.

Διοικήτης Ο.Α.Ε.Δ. Κυρία Μαρία Καραμεσίνη

Εθνικής Αντίστασης 8, 16610 Αλιμος

Θέμα: Μη δυνατότητα εγγραφής αστέγων στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Αξιότιμη κυρία Διοικήτρια,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το Ν. 3094/2003 εξετάζει αναφορά της ΑΡΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ σχετικά με θέματα αρμοδιότητάς σας.

Ειδικότερα, η ΑΡΣΙΣ, επειδή λειτουργεί Κέντρο Αλληλεγγύης παρέχοντας νομικές και ιατρικές υπηρεσίες σε συνεργασία με την PRAKSIS, και την υποστήριξη του Open Society Foundations από το 2014 στη Θεσσαλονίκη, έχει διαπιστώσει ένα ουσιαστικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι **άστεγοι άνεργοι**. Η ειδική αυτή κατηγορία πληθυσμού αντιμετωπίζει προβλήματα ως προς τις τοπικές υπηρεσίες του ΟΑΕΔ καθώς δεν είναι δυνατή η εγγραφή τους στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού. Η ευάλωτη αυτή ομάδα δεν μπορεί να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες του Οργανισμού χωρίς τη δήλωση διεύθυνσης κατοικίας και την προσκόμιση αντίστοιχων αποδεικτικών κατοικίας. Οι τοπικές υπηρεσίες ΟΑΕΔ ΚΤΑ αδυνατούν να αντιμετωπίσουν αυτή την δυσκολία και η κατάσταση των ανέργων αστέγων δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο.

Σχετικά με την νομική αξιολόγηση της υπόθεσης θα θέλαμε να σας επισημάνουμε τα εξής:

1. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 του Ν. 3094/2003, ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί ανεξάρτητη Αρχή που έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των ΟΤΑ, των ΝΠΔΔ και των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Από τη φύση του, ο Συνήγορος του Πολίτη αποτελεί θεσμό εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών μεταξύ των πολιτών και της δημόσιας διοίκησης. Εκ των πραγμάτων όμως, αποτελεί τόσο παρατηρητήριο της κάθε μορφής κακοδιοίκησης αλλά, πρωτίστως τοποτηρητή της νομιμότητας.

2. Όπως γνωρίζετε, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για να εκδοθεί το δελτίο ανεργίας από τον ΟΑΕΔ είναι τα ακόλουθα:

- Το τελευταίο εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογίας εισοδήματος, ή ελλείπει αυτού, αντίγραφο κατατεθειμένης δήλωσης φορολογίας εισοδήματος - Ε1. Οι άνεργοι που εμφανίζονται ως εξαρτώμενα μέλη θα προσκομίζουν το τελευταίο εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογίας εισοδήματος ή το Ε1 του ατόμου του οποίου τελούν υπό την προστασία καθώς και παραστατικό μέσω του οποίου δηλώνεται η άρση του λόγου εξάρτησης, όπου αυτό απαιτείται.
- Λογαριασμό ΔΕΚΟ ή εταιρείας σταθερής τηλεφωνίας, ή αντίγραφο συμφωνητικού μίσθωσης κατοικίας, κατατεθειμένου στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.
- Παραστατικό ταυτοπροσωπίας σε ισχύ (Δελτίο ταυτότητας, Διαβατήριο κ.λ.π.)
- Επίσημο έγγραφο από το οποίο θα προκύπτει ο ΑΜΚΑ
- Άδεια διαμονής ή εργασίας προκειμένου περί ανέργων πολιτών υπηκόων τρίτων χωρών.
- Η Υπηρεσία (ΚΤΤΑ2) διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει οποιοδήποτε δικαιολογητικό κατά την κρίση της θεωρείται απαραίτητο για τον έλεγχο ανεργίας».

3. Σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ν. 4052/2012 ορίζεται για πρώτη φορά η έννοια της «αστεγίας» και συγκεκριμένα

1. Αναγνωρίζονται οι άστεγοι ως ευπαθής κοινωνική ομάδα, στην οποία παρέχεται κοινωνική προστασία. Ως άστεγοι ορίζονται όλα τα άτομα που διαμένουν νόμιμα στη χώρα, τα οποία στερούνται πρόσβασης ή έχουν επισφαλή πρόσβαση σε επαρκή ιδιόκτητη, ενοικιαζόμενη ή παραχωρημένη κατοικία που πληροί τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές και διαθέτει τις βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροδότησης.

2. Στους αστέγους περιλαμβάνονται ιδίως αυτοί που διαβιούν στο δρόμο, σε ξενώνες, αυτοί που φιλοξενούνται από ανάγκη προσωρινά σε ιδρύματα ή άλλες κλειστές δομές, καθώς και αυτοί που διαβιούν σε ακατάλληλα καταλύματα.

4. Παρά το γεγονός ότι προβλέπεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του εκάστοτε συναρμόδιου Υπουργού **να ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα εφαρμογής του Ν.4052/2012 όπως το περιεχόμενο, η έκταση και ο χρόνος παροχής κοινωνικής προστασίας** καθώς και η διαδικασία και οι φορείς υλοποίησης της καταγραφής των αστέγων, μέχρι σήμερα δεν έχει προβλεφθεί η εξειδίκευση του, ενώ έχει παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από την ψήφισή του. Επιπλέον οι συνέπειες αυτής της έλλειψης προκαλούν ουσιαστικό πρόβλημα στην ένταξη της συγκεκριμένης ομάδας. Τα άτομα που βιώνουν «αστεγία» και ιδιαίτερα αυτοί που διαβιούν στον δρόμο, δεν είναι δυνατόν να συμμετέχουν σε κανένα πρόγραμμα του ΟΑΕΔ, καθώς δεν καλύπτουν τις υπάρχουσες προϋποθέσεις εγγραφής τους στα μητρώα ανέργων.

5. Δημιουργείται κατά συνέπεια μια αντίφαση, καθώς αναγνωρίζεται η «ευαλωτότητα» και προβλέπεται η νομική προστασία των αστέγων, αλλά στην πράξη δεν προστατεύονται και δημιουργούνται τεράστιες δυσκολίες στους φορείς που εργάζονται συστηματικά με την συγκεκριμένη ομάδα προκειμένου να μειώσουν τα αίτια και τους παράγοντες αποκλεισμού τους.

Η μη εγγραφή στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ δυσχεραίνει την πρόσβαση στην απασχόληση και ταυτόχρονα αποστερεί περαιτέρω δικαιώματα όπως για παράδειγμα την ιατροφαρμακευτική κάλυψη από την Πρόνοια, την ασφαλιστική κάλυψη του ΙΚΑ μέσω ΟΑΕΔ που αφορά ανέργους έως 29 ετών την οποία δικαιούνται με την παρέλευση δύο μηνών από την εγγραφή τους στα μητρώα του ΟΑΕΔ, αλλά και την δυνατότητα ασφαλιστικής κάλυψης από το ΙΚΑ που αφορά τους μακροχρόνια ανέργους αστέγους των ηλικιακών κατηγοριών 29-55 και τους μακροχρόνια ανέργους άνω των 55 ετών, υπό την προϋπόθεση ότι διαθέτουν τον απαραίτητο αριθμό ημερών εργασίας.

Επιπλέον, οι άστεγοι που ζουν στο δρόμο και δεν διαθέτουν Δελτίο Ανεργίας, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ένταξής τους σε επιδοτούμενα προγράμματα κατάρτισης, δεν δύναται να συμμετέχουν σε προκηρύξεις και αντιμετωπίζουν αποκλεισμό από δομές πρωτοβάθμιας υποστήριξης όπως σίτισης και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Αντιμετωπίζουν επίσης εμπόδιο στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη δεδομένου ότι τις περισσότερες φορές για το διορισμό νομικής συνδρομής απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικών κατοικίας και εγγραφής στα μητρώα του ΟΑΕΔ. Οι άστεγοι που διαβιούν στον δρόμο **δεν μπορούν να ανοίξουν λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα (IBAN)** και δεν μπορούν να λάβουν κανένα επίδομα καθώς δεν προβλέπεται και δεν έχει εξειδικευτεί με ποιο τρόπο θα μπορούσε αυτό να καταστεί δυνατόν.

Ιδιαίτερα δύσκολη είναι η κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι άστεγοι που δεν έχουν ενταχθεί σε κοινωνικές δομές άμεσης αντιμετώπισης της Φτώχειας. Η χρόνια παραμέληση αυτής της πληθυσμιακής ομάδας θα οδηγήσει σε μεγαλύτερα προβλήματα. Οι δημόσιες πολιτικές Κοινωνικής Ένταξης θα πρέπει να εξασφαλίζουν την κοινωνική προστασία των αστέγων. Προκειμένου να ενταχθούν στην οικονομική και κοινωνική ζωή θα πρέπει να εφαρμοστεί η αρχή της εξατομίκευσης. Η εφαρμογή της θα συμβάλλει ουσιαστικά στην τυποποίησης της κοινωνικής και οικονομικής ανάγκης έτσι ώστε να προβλεφθεί η ορθολογική προσαρμογή των προγραμμάτων στις ιδιαίτερες περιστάσεις των ατόμων που ανήκουν σε αυτή την ευάλωτη ομάδα.

Θα σας παρακαλούσαμε να εξετάσετε το ζήτημα αυτό που εκκρεμεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και να προβείτε στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου οι άστεγοι να μπορούν να εγγραφούν στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού. Επιπλέον θα σας παρακαλούσαμε να ενεργήσετε λόγω της αρμοδιότητάς σας προκειμένου να εκδοθεί Υπουργική Απόφαση που θα εξειδικεύει τα ειδικότερα θέματα του νόμου.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας.

Με εκτίμηση

Γιώργος Μόσχος

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. **Ανδρέας Νεφελούδης**

Γενικός Γραμματέας

Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας

Σταδίου 29, 10110 Αθήνα

2. **ΑΡΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ**

ΛΕΟΝΤΟΣ ΣΟΦΟΥ 26- Τ.Κ. 54625 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ